

Nr 492

Av herr **Palm m. fl.**, *angående lån till inventarier i studentbostäder.*

(Lika lydande med motion nr 407 i Första kammaren)

I samband med den kraftiga utbyggnaden av den högre utbildningen har studenternas bostadsproblem alltmer kommit i förgrunden. Olika sätt att lösa dessa frågor har fått en uppmärksam och framträdande plats. Det bör också framstå som klart att ett ur samhällets synvinkel rationellt utnyttjande av den högre utbildningens ökade resurser kräver att de studerande även kan beredas ändamålsenliga bostäder.

Riksdagen har beslutat om stödformer som avsett att möjliggöra för studentbostadsföretagen att utan insats av egna medel kunna framställa bostäder. Detta har varit ett nödvändigt krav då konsumenterna — studenterna — saknar möjlighet att medverka vid finansieringen. Detta gäller självfallet i lika hög grad byggnadskostnaderna, tomt- och möbleringskostnaderna.

För närvarande utgår stödet till studentbostadsproduktionen dels till produktionskostnaden i form av bostadslån (tertiärlån), vilkas övre gräns ligger inom 100 % av produktionskostnaden samt såsom ränte- och kapitalsubvention, dels i form av lån från Lånefonden för inventarier i studentbostäder.

I vad avser produktionskostnaderna är avsikten att möjliggöra framställning av studentbostäder utan insats av eget långfristigt kapital genomförd, även om studentbostadsföretagen själva nödgas tillhandahålla rörelsemedel under projekteringstiden fram till tidpunkten för första kreditivlyftet. Denna period är i och för sig mycket kapitalkrävande i synnerhet för företag med växande produktionstakt, vilket borde motivera särskilda stödåtgärder.

I likhet med vad som genomförts för produktionskostnaderna har avsikten varit att studentbostadsföretagen utan insats av egna medel skall kunna möblera bostäderna med ändamålsenliga möbler och med hänsynstagande till de krav som ställs av användningstid och utnyttjande. Denna avsikt har emellertid icke genomförts.

Stödet till inredning av studentbostäder utgick under större delen av 50-talet såsom kapitalsubvention över driftbudgeten. Då bidraget vid 1951 års riksdag fastställdes till 1 100 kronor per studentrum skedde detta i enlighet med departementschefens plädering med hänsyn till statsfinansiella skäl

och trots att invändningar i och för sig inte kunde resas mot de förslag om bidrag med 1 250 kronor per studentrum som framfördes av 1946 års studentsociala utredning (SOU 1948: 42).

Vid 1959 års riksdag omvandlades detta stöd till att utgå i form av lån från den för ändamålet särskilt inrättade lånefonden. I statsverkspropositionen till 1959 års riksdag anförde departementschefen att "en undersökning beträffande det belopp varmed lån borde utgå, som jag låtit verkställa, har givit vid handen att en med hänsyn till gängse standard fullt tillfredsställande inventarieutrustning avseende ett studentrum för närvarande kan anskaffas till en kostnad av omkring 1 000 kronor". Enligt vad som senare kunnat inhämtas utgjordes denna undersökning endast av infordran av en offert från ett företag.

Vi har emellertid erfarit att samma möbelföretag efter ett normalt anbudsförfarande bland ett 20-tal företag till ett studentbostadsföretag inkommit med ett anbud innebärande en möbleringskostnad per rum av kronor 1 535:70. I anbudet ingick dock ingen armatur, inga sängkläder, mattor, gardiner eller upphängningsanordningar för dessa. Av studentbostadsföretagets anbudshandlingar framgick de kvalitetskrav enligt varudeklarationsnämndens normer som rimligtvis kan och måste uppställas med hänsyn till den långa användningstid som kan förutses för möbler av här avsett slag.

I statsverkspropositionen till årets riksdag har en skrivelse från Sveriges förenade studentkårer (SFS) i denna fråga citerats. I bilaga till SFS:s skrivelse redogörs för en upphandling av möbler till ett studentbostadsprojekt. Anbud hade därvid infordrats från sex möbelindustrier och möbelgrossister, vilka tidigare medverkat vid möbleringen av olika studentbostadsprojekt i landet. Leverantörerna bereddes möjlighet att ur sin egen standardproduktion sammanställa ett möblemang enligt en förteckning samt att själva föreslå sådana förändringar i förteckningen som kunde möjliggöra ytterligare förbilligande. Från studentbostadsföretagets sida betonades vikten av att anbuden skulle hållas inom ramen för det statliga inventarielånet dvs. 1 000 kronor per rum. Trots detta har de erhållna anbuden, varvid är att observera att allmän varuskatt ej inräknats liksom ej heller gardinskenor eller rullgardiner, slutat på 1 850, 1 223, 1 123, 1 118, 1 111 samt (1 110) kronor. Sistnämnda anbud föreslog dock ofullständig möblering. Ingen av de lämnade offerterna kunde emellertid läggas till grund för inköp. Sålunda måste t. ex. flera av de ingående enheterna bedömas vara av sådan kvalitet, att den ej kunde förväntas svara mot en livslängd på ens 15 år under de påfrestningar som uppkommer i ett studentbostadsrum med ständigt skiftande hyresgäster. Efter att ha preciserat kraven infordrades nya anbud, varefter slutligen studentbostadsföretaget tvingades sammanställa icke sammanhörande enheter ur olika anbud för att pressa kostnaderna så långt som möjligt. Ett sålunda sammansatt möblemang be-

tingar en kostnad, allmän varuskatt inräknad, av 1 445 kronor per studentrum. Härtill kommer kostnader för utrustning av gruppkök samt kostnader för gemensamma utrymmen, erfarenhetsvis ca 200 kr. Den totala kostnaden synes sålunda även med en mycket omfattande och fördyrande arbetsinsats ej bringas lägre än ca 1 645 kronor per studentrum. Härtill kommer givetvis normala administrationskostnader och arkitektarvoden m. fl. kostnader som hänför sig till möblering av rummen.

Eftersom de knappa rörelsemedlen ej kan bindas i någon större utsträckning, då dessa som ovan anförts är oundgängliga främst för att bestrida kostnader under projekteringstiden, torde följande möjligheter därför kvarstå.

1. Att sänka kvalitetskraven under vad som bör krävas med hänsyn till förslitningsförhållandena men samtidigt avsevärt öka avsättningen till reparationsfonden. Metoden är naturligtvis möjlig men måste i synnerhet från samhällets synpunkt bedömas som olämplig och i längden mycket dyrbar.
2. Att utföra ofullständig möblering, varvid hänsyn endast skulle tagas till någon av de funktioner för vilka studentbostadsrummen avsetts.

Ingen av dessa till buds stående möjligheter medför att rummen erhåller en tillfredsställande och ändamålsenlig möblering i överensstämmelse med den allmänna student-sociala målsättning som legat till grund för det statliga stödet till studentbostadsproduktionen.

Liknande iakttagelser och överväganden som de ovan anförda har redovisats av övriga bostadsproducerande organ i landets universitets- och högskolestäder. Därvid har man framhållit det omöjliga i att åstadkomma en tillfredsställande möbleringsstandard med nuvarande begränsning av lånesumman.

I detta sammanhang bör nämnas de kostnader som Stockholms stad har beräknat vid möblering av bostäder för sjukvårdspersonal. Vid framställningen av dessa bostäder hänvisar stadens myndigheter till sin kännedom om studentbostadsproduktionen, som i detta sammanhang anses jämförbar och framräknar en kostnad för inventarier av 3 000—4 000 kronor per person.

Bostadsstyrelsen har i sitt yttrande över SFS:s hemställen, att möbleringslånens storlek bättre skulle ställas i relation till verkliga kostnader, förklarat sig i allt väsentligt dela organisationens synpunkter. "Kostnaderna för de lösa inventarierna utgör en relativt liten del av den totala kostnaden för framställning av ett ändamålsenligt studentbostadsrum. Icke desto mindre har de lösa inventarierna en avgörande betydelse för rummets funktion. Enligt bostadsstyrelsens mening är det angeläget, att inventarielånets maximala belopp avpassas så att lånet ger möjlighet till en tillfredsställande möblering av studentbostadsrummet." Bostadsstyrel-

sen framhåller fortsättningsvis att studentbostadsföretagen saknar medel till egen insats och anför hur SFS påpekat att nuvarande system med otillräckliga lånemöjligheter till inventarier medfört, att studentbostadsföretagen fått nöja sig med kvalitativt undermåliga inventarier eller tvingats övergå till fast inredning i stor utsträckning. "Möbleringens utformning har på detta sätt mera betingats av lånemöjligheterna än av kravet på största ändamålsenlighet." Bostadsstyrelsen, som hitintills handlagt hit hörande ärenden och måste anses besitta den största kännedom härom, redovisar därefter en kostnadsberäkning grundad på styrelsens erfarenheter och föreslår med ledning därav att maximala lånebeloppet höjes till 1 500 kronor. Departementschefen föreslår i statsverkspropositionen till årets riksdag, att lånebeloppen med hänsyn till inträffad prisstegring — sedan 1959 — höjes till 1 100 kr. Departementschefen hänvisar ånyo till den undersökning som han låtit företaga 1959. Samtidigt förutsätter departementschefen med hänvisning till bostadsstyrelsens anvisningar till lånekungörelsen, att inventarielån ej skall beräknas för inventarier som utformats som fast inredning. Bostadsstyrelsens uttalanden måste dock givetvis ses mot bakgrunden av att styrelsen i yttrandet över SFS:s hemställan samtidigt förutsätter, att inventarielån utgår som kan täcka hela den verkliga kostnaden för inredningen av studentrummen. "Om detta belopp (kr. 1 500) fastställs", anför bostadsstyrelsen, "bör anvisningarna till lånekungörelsen kompletteras med regler om reduktion av lånebeloppet, därest någon av de i basmöbleringen ingående enheterna utformas som fast inredning." Departementschefens förslag till årets riksdag, vilka ej tar hänsyn till dessa uttalade förutsättningar, kommer därför att leda till en standardsänkning som från flera synpunkter måste anses olycklig och för det allmänna oekonomisk.

Det bör i dessa sammanhang påpekas, att de studentbostadsföretag, som har att söka inventarielån under första halvåret 1963 ställs inför särskilt stora svårigheter. Bostadsstyrelsens anvisningar rörande belåning av fast inredning har trätt i kraft vid årsskiftet utan att någon som helst motsvarande höjning av lånebeloppet kunnat ske. Kostnaden för den fasta inredningen måste nu bestridas med egna medel, vilka, som framhållits ovan, saknas. Studentbostadsföretagen, som icke kan taga ansvaret för att inredning av undermålig kvalitet anskaffas, torde därför tvingas investera sina begränsade rörelsemedel i inventarier. Detta leder självfallet till inskränkning av företagens möjligheter att projektera studentbostäder. Det bör framhållas, att detta måste ses mot bakgrund av den kraftiga tillströmningen av studerande.

Det bör ånyo anföras att ifrågavarande stödform icke utgöres av en kapitalsubvention utan är en låneform. För studentbostadsföretagen, som icke kan ställa säkerheter för lån för möbleringsändamål på kreditmark-

naden, är därför möjligheten att erhålla lån av det allmänna en förutsättning för att de skall kunna lösa sina uppgifter.

Med hänsyn till det anförda hemställes,

att riksdagen måtte besluta

att ur Lånefonden för inventarier i studentbostäder fr. o. m. budgetåret 1963/64 må utgå med högst kr. 1 500 per studentrum, samt

att för budgetåret 1963/64 till Lånefonden för inventarier i studentbostäder under VIII:e huvudtiteln anvisa ett investeringsanslag av 1 330 000 kronor.

Stockholm den 26 januari 1963

Sixten Palm

Jean Braconier

Oskar Lindkvist

Erik Tobé

Bengt Börjesson

i Falköping